

مرکز مجرب زبان صادق علیه السلام

سیوطی

جلسه (۱۳۸) ۳۴

استاد: وافی یزدی

موضوع: أفعال تفضیل

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

از هر فعلی افعال تفضیل ساخته نمی شود و شرایط آن همان شرایطی است که در أفعال تعجب گذشت که عبارت است از:

۱- ثلاثی مجرد باشد.

۲- متصرف باشد.

۳- قابل کم و زیاد باشد.

۴- تام باشد.

۵- مثبت باشد.

۶- دال بر رنگ، عیب یا زینت نباشد.

۷- معلوم باشد.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

نکته ۱: همانطور که در افعال تعجب بیان شد، افعالی که فاقد شرایط هستند، برای ساختن افعال تفضیل از آنها، از «اکثر»، «أشد» و ... استفاده می شود: هذا أشدّ إحمراراً من الدّم.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

نکته ۲: اسم تفضیل اگر مجرد از «ال» و اضافه بود، حتماً یک «من» مذکور یا در تقدیر است: أنا أكثر منك مالا و أعزّ نفراً (ای: أعزّ منك).

در رساله مجاز امام صادق علیه السلام

تطابق یا عدم تطابق اسم تفضیل با موصوف خود:

حالت اول: اگر اسم تفضیل یکی شرایط زیر را داشته باشد، لازم است حتماً مفرد مذکر بیاید، حتی اگر موصوفش مفرد مذکر نباشد:

۱- مجرد از «ال» و اضافه باشد.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

۲- به نکره اضافه شده باشد.

مثال: لیوسف و أخیه أحبّ إلى أئینا منّا.

حالت دوم: اگر اسم تفضیل «ال» داشته باشد: لازم است مطابق با موصوف خود بیاید: زیدان الأفضلان.

حالت سوم: اگر اسم تفضیل به معرفه اضافه شود: تطابق یا مفرد مذکر آوردن، هر دو جایز است.

نکته ۳: اگر از افعال تفضیل معنای تفضیل اراده نشود، احکامی که در مورد مطابقت یا عدم مطابقت ذکر شد جاری

نمی‌شود، بلکه لازم است مطابقت برقرار باشد: الناقص والأشجّ أعدلا بنی مروان.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

نکته ۴: اگر مدخول «من» از ادات استفهام و صدارت طلب باشد، هم «من» و هم ادات استفهام، بر اسم تفضیل

مقدم می‌شوند: ممّن أنت خیر؟

اما اگر جمله خبری باشد و استفهامی نباشد، مقدم شدن «من» و مدخولش بر اسم تفضیل، نادر و شاذ است.

نکته ۵: اسم تفضیل ضمیر را بعنوان فاعل رفع می‌دهد، اما رفع دادن اسم ظاهر بنابر فاعلیت توسط اسم تفضیل نادر

است مثل: مررت بر رجل أفضل منه أبوه.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ولی اگر اسم تفضیل بتواند جایگزین فعل شود، غالباً اسم ظاهر را رفع می‌دهد.

نکته ۶: نحاة توافق دارند که افعال تفضیل در تمییز، حال و ظرف عمل می‌کند و در مفعول مطلق و مفعول به عمل

نمی‌کند.